

IN VĂGĂUNĂ...

Camaradului T. N. din Reg. 2 V. „R E.“

- *Amicul meu,*

Îți aduci aminte de luptele noastre de pe valea Șușiței din toamna anului 1917? De atacul îndârjit al Nemților, de eroismul Vânătorilor noștri și de suferințele Gorjenilor? Apoi de ciocnirile noastre cu Bavarezii pe botul de deal, cucerit de noi cu mari sacrificii ca să ne asigurăm un iernatic, mai de Doamne ajută? Luptele se stinseră odată cu venirea lui Octombrie și noi construim nemuritorul bordei-văgăună, cu patru rânduri de lemne încruciși și patru încurmeziși. Ne instalam două paturi de nule, atât cât te puteai lungi, fără ca labele picioarelor să fie și ele puse la socoteală. Două saltele umplute cu frunze uscate ne mai țineau de moale, în tăria pământului și a lemnului. O măsuță proptită pe patru picioare înfipte în pământ, și o sobă dibăcită cu mare iscusință, complectă mobilierul văgăuului noastre. Iarna sosise și mai toată ziua stăteam lungiți. Nemții la 50 de pași nu ne dădeau ghes să hoinărim, iar soldații erau răspândiți la posturi, sau lăsați să se odihnească. Dimineața ne mai avântam și noi pe tranșeu, ca să inspectăm piesele de mitralieră, și să dăm binețe „fraților“ Nemți. Apoi ne întorceam la culcușul nostru și sporăviam verzi și uscate. Ei bine amicul meu într-una din aceste zile stând cu ochii în tavănul nostru de frunze, unde șoarecii jucau mazurka de bucuria căldurei din văgăună, mă pomenii așa din senin răsând cu toată pofta și cu inima plină. Tu nu veniseși. Dar când te-ai întors, m'ai găsit roșu la obraji și cu ochii răsând. Ai început și tu să râzi... și văgăuna noastră era în acea zi cel mai bogat palat din lume, era palatul tinereții și al voioșiei pline.

Ei bine știi de ce râdeam? Parcă te văd zâmbind și gândindu-te la vre'o pereche de ochi albaștri... Nu, amicul meu. Râdeam de primul război, de prima mea luptă, de primul meu botez în mijlocul focului ucigător..., de primul război din copilărie. Da! am fost foarte războinic în copilăria mea. Decorațiile mele de hârtie, chivăra mea de jurnal cu moțul albastru, sabia mea de nuia și calul meu de lemn,

erau mărturiile firei mele războinice. Nu-ți mai vorbesc de hăinuțele mele rupte și cusute de mine ca... cu sfoară... Și acuma să-ți povestesc și ție prima mea victorie în lumea armelor.

*

Primăvara anului 19... era călduță și frumoasă cu primele raze ale unui soare, ce se iveau și în inimile noastre, jocurile și sburdălniciile, începeau și ele. Și cum oare să nu începă aceste avânturi copilărești, când numărul acelor care umpleau „curtea mare“, din spatele caselor noastre se mărea pe zi ce trecea. Veneau copii din cele patru unghiuri ale mahalalei, care încălțați, care desculți, care cu ghiozdanele încă ne duse acasă, care cu câte o felie de pâine în mână, care încă plini pe obraji și pe mâini de cerneala temelor, ca să se hârjonească și să se tăvălească în „pădurea“ din curtea mare. Și intradevăr că era o frumoșete această curte, care în mintea noastră de eroi, luase o proporție îngrozitoare. Era o curte părăsită, plină de pomi tineri, oțetari și salcâmi și plină de ierburi și buruiene înalte. Pe vremuri fusese o ghețarie care și acum își mai înalță bordeiul ei în mijlocul curții rămas ca un munte, în mijlocul pomișorilor tineri. Curtea mare era lăsată în voia soartei, sau mai bine zis în mâinile noastre. Cum răsunau pădurea și muntele de strigătele și chiotele noastre! De după amiază și până noaptea târziu jocurile și sburdălniciile noastre turburau liniștea pădurei și liniștea vecinilor.

Nouă nu ne păsa. Pădurea era a noastră, pomii erau ai noștri, muntele era al nostru și toată suflarea și viața și tinerețea erau ale noastre. Ce „51“, ce „Uliul și Porumbéii“, ce „Hoții și Gardiștii“, ce lupte și trânte, nu vedeau acești tineri pomișori, care parcă luau și ei parte la bucuria noastră. De câte ori nu mă duceam acasă cu pantatonii și hăinuța ruptă, plină de praf și nisip și cu părul vâlvoi. Eram murdar însă obraji îmi erau roșii, ochii îmi erau vii și stomacul îmi cerea mâncare. Mașina omenească lucra bine.

Dar jocurile mici începură să nu ne mai

placă și noi dornici de fapte mari, vitejești căzurăm pe gânduri. Ce era de făcut? Incepurăm să ne frământăm mintea, și fiecare din noi căutam un joc mare, mare de tot, despre care să se ducă vestea și povestea peste nouă țări și nouă mări. Mi-aduc aminte că stăteam gânditor într'o recreație și gândul meu mă ducea la curtea mare. Ochii îmi rătăceau pe pereții clasei și mintea mea se frământa să caute acel joc mare care să umple lumea copiilor de bucurii și năzdrăvăni. Tot plimbându-mi ochii pe pereții clasei deodată luminile lor îmi rămaseră pironite pe un tablou istoric.

„Sergentul Grigore Ioan, din al II-lea Batalion de Vânători prezentând Domnitorului Carol, drapelul Turcesc luat de Români la Grivița“. Rămăsei cu ochii țintă la tablou. Ceva nelămurit se petrecea în capul meu; nu-mi dădeam bine seama, dar știu că inima-mi bătea cu putere. Chipul falnic a lui Grigore Ioan, mândrul și viteazul Sergent de Vânători, par'că îmi surâdea pe subt mustața lui cea groasă ca vrabia. Incepusem să mă luminez. „Iată, îmi zisei eu jocul cel mare; un război între Români și Turci, și de bucurie nici nu știu când a sunat de intrare și când Domnul s'a suit pe catedră. Am ascultat atent la lecție dar ochii mai fugeau din când în când la „Grigore Ioan Sergentul“, care îmi surâdea blând din cadrul lui. Atunci i-am jurat în gând că și eu când voi fi soldat voi lua ... trei steaguri dela Turci.

Dar până atunci, într'o după amiază în curtea mare îmi strânsei cei 18—20 de eroi și le spusai cu voce tare!

— Hai să ne jucăm de-a războiul Românilor cu Turcii.

Nici un sgomot nu se auzea, toți rămaseră cu ochii țintă la mine și cu codrii de pâine la gură.

— Războiul Românilor cu Turcii ... îngârnără ei.

Și gândurile lor îi purtau poate și pe ei la un tablou din pereții clasei și inima lor mică bătea ca la marii eroi. Și atunci ceata se despărți în două și războiul era declarat. Pădurea începu să tremure, ostașii strângeau arme și muniții. Toți fugeau în toate părțile, unii făceau arce, alții căutau săbii, unii umblau după coturi de burlane vechi ca să facă tu-

nuri, unii fugeau după pocnitori, și peste tot era o învălmășeală și o fierbere care numai la război se putea vedea. Ici, colo, răsunau trâmbițele de carton, crăcile trosneau, tinichelele sdrângăneau și peste toate se înălța ca un simbol al bătăliei, cortul meu făcut din tinichele și scânduri. Norocul mă ajută să fiu comandantul Românilor; aveam o mare armată compusă din ... 9 viteji: 4 Vânători, 2 Călărași, 2 Artileriști și 1 General de Divizie. Imi așezai tabăra în stânga muntelui pe o redută, ascunsă după desimea pomișorilor și buruienilor înalte. Ah! Inimă de Român. Imi înarmai oastea cu arce și săbii pentru Vânători și Călărași, iar Artileriștilor le dădusem tunuri din burlane și ghiulele din pocnitori. Steagurile, o prăjină lungă, în care erau înfipte cârpe de diferite culori, erau așezate, înaintea taberilor și păzite cu o gardă puternică de un artilerist, și tunul lui de tinichea. Puterea armatei stătea în Steagul oștilor, și acela care ar fi pierdut acest sfânt și scump simbol al Patriei era învinsul. Imi inspectai armata și le spusai planul de luptă. Ce mândru mă simțeam eu văzându-mi frumoasa mea oaste înarmată până'n dinți, cu arme de nuiiele, împodobită cu chivăre de jurnal și decorată cu hârtie albastră. La vederea ei ochii îmi străluceau și sufletul meu se înălța. Gândul îmi sbura la „Sergentul Grigore Ioan“, și îi mulțumeam din toată inima pentru curajul ce mi-l da.

O trâmbiță de carton răsună prelung și ascuțit. Câteva pocnitori trosniră lângă cortul meu. Armata mea se înviorase; trăsei sabia mea de nuiia și strigai către oștire înflăcărat.

— Înainte soldați, trăiască România! Ura-a-a, Ura-aa-a, Ura-a-a!

Și vitejii mei soldați înaintau cot la cot subt ploaia de pocnitori și săgeți. Ne adăpostirăm după redută și pregăteam asaltul.

Chemai un Călăraș și îl trimisei să spună Artileriștilor, ca să înceapă bombardamentul mai cu ... foc.

O! voi zile de glorie ale copilăriei! Imi îmbărbătai ostașii cu sabia în mâna dreaptă și pornii la asalt. Câmpul de luptă răsuna de strigăte de comenzi și de pocnitori.

— Înainte viteji, înainte Vânători, înainte Călărași, înainte și cu avântul meu eroic pornii la asalt.

Dar vai! Dușmanul ascuns după pomi ne

primi cu o ploaie de săgeți și pocnitori, și vitejii mei soldați loviți și în față și în coastă o luară la fugă înapoi. Eu însumi primisem câteva pocnitori în coiful meu de jurnal și îmi lăsai pe câmpul de luptă moțul meu albastru de hârtie colorată.

Inamicul se luă după noi.

— Ura-a-a! Ura-a-a! Ura-a-a!

Eu nu mai auziam, nu mai vedeam. Gândul că-mi voi pierde Steagul Țării și că vor râde... Turcii de mine, mă îngrozea. Ridicai ochii către cer. „Sergentul Grigore Ioan“ îmi stătea înaintea ochilor și mă îndemna cu figura lui mândră de Vânător. Atunci împins de o putere nevăzută, mă năpustii cu sabia în mână, lovii în stânga și în dreapta și făcui o largă brazdă în armata inamică. Dușmanul îngrozit începu să dea înapoi. Armata mea, care fugea de mânca norii se puse din nou în linie de bătae și Vânătorii și Călărașii îmbărbătați, năvăliră ca un iureș și să-

gețile lor loveau în plin, săbiile tăiau în carne vie și dușmanul începu să fugă îngrozit. Ne apropiarăm de Steagul Turcesc. Aci lupta fu crâncenă. Strânși în jurul lui, dușmanii îl apărau vitejește; dar și ostașii mei neînfricoșați nu se lăsau mai prejos. Sburau chivările de hârtie, sburau săbiile de nuiiele și tunurile Artileriștilor... plesneau. Dușmanii desarmați, și înghesuiți începură să strige.

— Ne predăm, ne predăm.

Dădui ordin să sune din trâmbițele de carton, și luai Steagul Turcilor.

*

Seara înainte de a mă culca, mă gândeam la „Sergentul Grigore Ioan“, din al II-lea Batalion de Vânători, care la 1877, a luat în luptele dela Grivița un Steag Turcesc.

Ii mulțumesc din adâncul sufletului, că m'a încurajat să înving și eu pe... Turci. Și acum răzi și tu.

Cu drag,

Locot. Paul Epureanu

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tufetele eroilor noștri căzuți
ni-au făcut drum spre faimă;
izbanda pământescă n'are
înțeles decât numai dacă
cinstea țării stă înalta ca o
culme.

1913

~~C. Harig.~~

Dunărea

(în metru antic)

*Valuri de vreme s'au scurs pe coame de repezi talazuri,
Vifore crunte-au trecut pe valuri cu alb relief.*

*Dunăre, iată-mă iar pe țârmul cu nalte zăgazuri
Unde copil mă jucam cu scoici și cu melci de sidef!*

*Cât de departe-i de atunci și totuși atâta de-aproape...
Vremea e-aceiași ori-când, dar omul e veșnic schimbat,
Apele tale sunt tot aceleași năvalnice ape,
Sufletul meu de copil e altul și-adânc tulburat...*

*Unde e vremea de-atunci cu zări și himerice larguri
Ce mă chemau ne'ncetat să mă'mbarc ca un alt Robinson?...
Negrele șleपुरi porneau și vapoare cu nalte catarguri...
Le urmăream ispitit și stăteam visător pe ponton...*

*Câte corăbii s'au dus, remorchere și nave plutitoare,
Câte-au pierit în neant, lanecând spre un vast Orient...
Visele mele de-aiunci cu ele-au pornit călătoare.
Pânze pierdute pe mări, furate de-al apei curent...*

*Ca un bătrân marinar vrăjit de străvechi peisagii,
Singur, pe țârmul înalt ușor prăvălit spre genuni,
Stau visător și privesc spre trecutul cu mari naufragii,
Trist și cu părul cărunt ca talazul bătut de furtuni!*

Mircea Dem. Rădulescu

R Ă N I T U L

— Spune Marine.

— Spui Domnișorul, spui.

— Când am intrat în focul luptei, nu țineam socoteală de ce s'ar putea întâmpla, nu știam ce este durerea, nu știam ce este teama. Aveam un vis de împlinit, un vis care de cum te nașteai îl simțeai în suflet și nu știai ce clește te strângea, atunci când simțeai că trebuie să-ți vezi visul cu ochii...

Ș'apoi ce să mai spun, totul în jurul nostru ne vorbea de «Ei» de frații noștri, de pământul nostru, ce gema sub tălătură străină

— ?

— Ce să vă mai spui. Eram mic. Parcă mă văd și acum străbătând drumul de acasă până la școală iarna prin zăpadă, îmbrăcat cu un cojocel nou, nou, pe care mi-l cumpărase bunicuțul căci eram băiat cuminte și harnic la învățătură. Era frig. Fulgii de zăpadă cădeau mari și deși, și nașmeții creșteau tot mai mari și mai mari. Drumul se îngreuna și abia de se vedeau pe ici pe colo poteci, și câte un om înfrigorat care grăbea pe ele spre casă.

Eu nu vedeam, nu simțeam, nerăbdător mergeam grăbit spre școală, strângându-mi cojocelul la piept și îndesându-mi căciula mai tare pe urechi. Mi-era drag să-l ascult pe Domnul Învățător, Dumnezeu să-l ierte, vorbea frumos Domnul Învățător, rar și gânditor, și ochii lui se înflăcărau din ce în ce mai mult, când începea să ne spună «Povestea Noastră». Ne purta prin tot trecutul nostru plin de fapte mari și suflete alese, dar și înghenunchiat sub povara dușmanilor mulți și puternici. Vedeam în luminile ochilor noștri, cetăți mari, oștine multă cu plete mari și fluturând în vânt, auzeam sunete de bucium și mândria Regelui Sobieski, înfrântă la vederea celor 9 Plăeși, ce vroiseră mai bine să moară decât să lase străinului Cetatea cea mândră a Neamțului. Vedeam luptele lui Ștefan cel Mare și Sfânt, îl vedeam pierdut, și tremuram de soarta lui când rănit și zdrobit îl trimetea viteaza lui Mamă la luptă. Se duce Viteazul Domn zdrobește fericirea de o clipă a dușmanilor, se întoarce și ridică o mânăștire, în semn de credință nemărginită în Cel de Sus. Nu ciupeam din ochi și auzul îl încordam, și rând pe rând treceau prin fața noastră, trofeele, și prinși din luptele lui Ștefan cu dușmanii Țării,

dela Baia, Răsboeni, Podul Înalt, Valea-Albă și Codrul Cosminului . . .

Ne cutremuram de vitejia Marelui Mihai. Il vedeam la Călugăreni trecând Neajlovul, trecând Carpații până la Alba-Iulia, unde îi eșiră într'un întâmpinare nobilii Unguri. Și rând pe rând figurile Marilor Voevozi se perindau înaintea ochilor noștri, și ochii noștri se măreau când glasul D-lui Învățător pronunța smerit numele în veci neuitatului, Rege Carol I al României. Eram mai aproape de timpul Răsboiului din 1877-78, și mă uitam cu respect la chipul bunicului meu când Dumineca și Sărbătoarea îi strălucea pe piept Crucile și Medaliile căpătate la Grivița, Plevna și Opanez. Vedeam Dorobanții și Vânătorii noștri aruncându-se pe redute și înălțând Steagul Țării în inima ei. Toți erau un suflet toți aveau un gând. Din copiii cei mici, creșteau flăcăii cei mari. Sufletul lor prins în vraja dorului doinea cântecele ostașilor străbuni, și jalea roboților la străini, și din sufletele ce doineau se naștea trupuri vânjoase de oșteni ce fereau arma în mâini. . . Zilele treceau, luni, ani peste ani și sufletul acelora cuprinși între Dunăre și Carpați se înălța prin muncă și se oțleau prin dureri. Mic, mare, tânăr și bătrân, neveste și fecioare se pregăteau în tăcere pentru «ziua cea sfântă». Preoții și Învățătorii, pregăteau vlăstarile tinere și oamenii încărunțiți, iar mai Marii oștilor, se întreceau care mai de care să pregătească poporul pentru lupta de mâine, pentru lupta «Noastră» . . .

Și a venit acea zi. Soarele parcă strălucea mai tare, cerul parcă se limpezea din ce în ce. Vântul aducea șoptele fraților roboți din toate colțurile lumii. Ochii ni se luminaseră, frunțile ni se descrețiseră, inimile începură a bate cu putere, și dorul ce ardea mocnind sub cenușa «Speranței», arunca scânteii în toată suflarea românească. O bucurie se citea pe fețele tuturor și toți cari se întâlneau se înțelegeau din ochi: «A venit ziua cea sfântă». În sate, în orașe, în orașele, pretutindeni, se întreceau flăcăii și bătrânii care mai de care să fie cei dintâi la chemarea Țării. Nevestele lor îi petreceau până departe, își luau ziua bună dela ei, le surâdeau, îi îmbărbătau și ei înviorați plecau la luptă. Venea pâlcuri, pâlcuri cântând ca un singur om, chemarea Românilor «La Arme» . . .

Și au plecat. Voișii, mergeau ostașii în rânduri. Făptura lor era mândră, ochii cântau zarea, și cu cât mergeau ei mai mult cu atâta se scurta drumul spre frați. O! voi zile de glorie. Ți se părea că duci cu tine toată nădejdea celor ce ai lăsat în urmă și celor ce te așteptau înainte. Li vedeai cum te urmăreau cu ochii lor duioși și înlăcrămați și, cu mâinile împreunate cerând puterea Celui de Sus. Și tu parcă îi simțai cu ochii lor aprinși și hotărâți...

Știau că sufereau mult, mult, dar un suspin nu lăsa să se vadă durerea lor.

Dușmanul nevăzut ca un puhoi ne cuprinsese jumătate din țară, numai el știe câtă sfortare și viclesug, întrebuițase ca să ne dea înapoi. Ne lăsase goi și flămânzi în iarna cea grozavă. Sufeream, toți și cei ce erau la ei și ce eram la «Noi». Oameni cei pașnici și muncitori erauarestați, încătușați în lanțuri, și duși departe de ai lor, fără pâinea cea de toate zilele. Rămâneau flămânzi și cerșetori, copii orfani, neveste văduve, tați fără fii și fiii fără tați...

Noi strânși unul lângă altul cu pașii morții în urmă, ne întăreamm ereu credința în cel de Sus și în Regele Nostru. Speram. Speranțele dau puteri noi. Cei îngândurați începură a zâmbi, capete plecate se ridicau și o rază de lumină îndoii speranțele noastre. Într-o clipă norii îndoelei se răspândiră și cerul albastru al Primăverii lucea. Durerea de o clipă dispăru. Veneau Ei! Ei! din Occidentul îndepărtat, frații noștri într-o mamă Latină, Francezii, inimi bătând pentru noi și suflete neîntrecute în Eroism. Venea Franța, sora noastră mai mare care își trimetea Copiii ei să ridice sufletele fraților noștri îngreunat de dureri. Un glas de durere ne chema la luptă și el parcă se întindea și peste gropile celor rămași pe câmpii și prin munți...

Veniți voi soldați rămași la poalele munților, în marginea pădurilor și în mijlocul câmpiilor. Veniți! Camarazii voștri vă cheamă astăzi să vă dați și voi încă odată puterile voastre ca să sdrobim dușmanul, și să-l gonim din Țara noastră scumpă...

Și au venit și cei morți, îi simțeam în noi: puterile noastre erau îndoite, eram puțini dar eram, unul cât doi. Din «Noi și Ei» au eșit «Mărăști și Mărășești».

— Dă-mi o leacă de apă Domnișorul.

Nicușor Ciocan un băetan de 12-13 ani, cercetaș în legiunea «Mircea sel Bătrân», refugiat

în spitalul de companie No. 65, era bucuria bolnavilor și răniților, și sufletul lor. Zi, noapte, Nicușor venea la capul lor, îi îngrijea, îi îmbărbăta și mai ales le scria scrisori pe la părinții lor. Dar și Nicușor își avea sufletul lui. Era un țăran de etate mijlocie, Sergent într'un Regiment de Infanterie, care știa să povestească frumos, povești din război. Il chema Marin Ion, țăran din Vlașca.

— Ține Marine apă.

— S'trăești Domnișorul.

— ?

— Ei! Domnișorul, cât de bună-i apa, și cât nu știm noi a o prețui.

— ?

— O lușeam din zori cu lupta dela Mărășești. Dăi noi, dăi ei, dar mai mult ei dădeau că erau mai mulți. Acu, noi credeam că o să termine până la 12, de! să mâncăm și noi, de! ca omul, dar ce te pomenești, că el atunci se întărâta și dădea mai tare în noi. Și nu era de joacă. Pă puțin o mie de tunuri ne bătea în gropile noastre, ca și cum ai fi zis că bate grindina cu bobul cât dovleacul. Să eși afară din groapă neam, să te miști în stânga în dreapta neam, stăteam lipiți pe malul de pământ pe care-l așteptam din ceas în ceas să cadă peste noi. Trecu 12, trecu, 1, 2, 3, 4..., foamea ne da ghies, dar mai tare ne da ghies setea.

— Aoleo! auzeai aci, aoleu auzeai colo.

— Vreau apă! Vreau apă!

Căpitanul dăduse soldaților și ultimele picături de apă din bidonul lui.

Nemții pornesc la asalt. Noi! trage în ei, ei deloc, nici nu se mișcau și veneau peste noi. Atunci Căpitanul se ridică din groapă și strigă:

— Vreți apă!

— ?

— Apa este în bidoanele Bavarezilor.

Gornistii sunară atacul și un «Ura» puternic eși din pieptul Companiei a 9-a. Regimentul se trezi și el pornind la atac cu baionete.

— ?

Cei care mai rămăseseră, după luptă își răco-reau setea cu apa din bidoanele Bavarezilor rămași pe câmpul de luptă.

Sergentul Marin Ion tăcu, doctorii veneau să-i cerceteze rana.

Ion Plopu

Patriotismul veteranilor războiului neatârării dela 1877-78

Oricât de strălucite ar fi evenimentele la care luăm parte, ele nu pot întuneca întru nimic gloria și strălucirea trecutului. Incadrate în timp faptele mari ale unui neam se succed în viața lui istorică, unele mai înălțătoare decât altele, încrustându-se în veșnicia vremii, asemenea pietrelor scumpe dintr-o coroană regală.

Încă sub impresia vie a războiului pentru întregire, ne ducem cu gândul la războiul neatârării, cu ale cărui povestiri ne-am alintat copilăria și cu atât mai mult prețuim vitejia și jefele înaintașilor noștri, cu cât le încadrăm în mijloacele timpului și în starea noastră de atunci.

Dar războiul dela 1877-78 ține încă de prezent, el se leagă de noi prin vîetele eroice ale moșnegilor veterani, cari își poartă, cu bărbătească mândrie, piepturile pline de decorații, afirmând odată mai mult virtuțile neamului românesc.

Nu este solemnitate națională la care să nu vezi apărând un veteran dela 77, mărturie sfântă a trecutului nostru glorios.

Nu festivitatea și ceremonia solemnităților îi atrage pe acești bravi moșnegi, cât dragostea și patriotismul lor nemuritor, sentimentul lor național călit în focul luptei și care nu va înceta decât odată cu cea din urmă licărire de viață a ultimului veteran pentru a se reaprînde tot atât de puternic în sufletele urmașilor lor.

Aceste gânduri ne-au copleșit mintea, când i-am văzut în ziua de 14 Octombrie pe cei 13 venerabili veterani venind sub comanda „Moșului Prușan” dela Ploești cu «Drapelul Recunoștinții Naționale», să se închine la mormântul eroului necunoscut.

Treisprezece moșnegi, sprijiniți în treisprezece toege, au venit la București și au mers la mormântul *Eroului Necunoscut* și la statuia lui Mihai Viteazul.

Aceiași bravi moșnegi, încărcăți de ani, n'au pregetat să meargă la Curtea de Argeș spre a se închina la mormintele Voievodale și Regale și pretutindeni unde un simbol al măreției trecutului îi chema, să-și închine recunoștința lor, către aceia care i-au învățat să-și iubească Patria și Neamul și să lupte pentru păstrarea acestor comori nepieritoare.

Pătrunși de măreția clipei ascultau cu smerenie

slujba religioasă și tresăreau la sunetul muzicei militare, întinerind parcă la chemarea goarnei, chemarea trecutului glărios.

A fost o sărbătoare a sufletului românesc adevărat, așa cum ni l-au lăsat strămoșii prin acești umili, dar bravi moșnegi, pe care nu-i prețuim în deajuns, fiindcă ne-am obișnuit să judecăm oamenii mai mult dupe aparențe și nu mai ne ostenim să căutăm și să citim în sufletele lor.

Să ne trăiți moșnegi dragi și scumpi, să ne trăiți încă mulți ani, pentruca purtând pe umerii voștri încovoiați gloria trecutului, să ne amintiți mereu datoria ce avem către prezent și viitor. Să ne trăiți! Să ne trăiți!

România Eroică

Troiță

Zece ani dela unirea Ardealului

S'a împlinit zece ani din ziua minunată, când senină și strălucitoare dreptatea de totdeauna a cauzei românești a reușit pe deplin. Opt sute de mii de morți și-au trimis sufletul lor prin

noi toți, care scapă slabelor noastre mâini, care pornește mișcările noastre și ascute gândurile noastre.

Puterea aceasta magnifică este sufletul.

Unirea celor trei ținuturi, Banatul, Ardealul și Bucovina este mai mult decât o izbândă

văzduh, peste vremelnica despărțire a Carpaților ca să prevegheze — dintre nouri! — adunarea care vestea lumii la Alba-Iulia, în ziua de 1 Decembrie 1918, eliberarea unei nații ce nu a vroit niciodată să fie sclavă.

Mormintele fără de cruce și fără de nume semănate pe tot întinsul țării, stau măturie mută și cu atât mai puternică a tăriei cu care sufletul unui întreg popor s'a ridicat în ceasul suprem.

Au murit pentru dreptate.

Sunt împliniri ale destinului, atât de cutremurătoare în măreția lor, încât nu le pot săvârși nici forțele armelor, nici istețimea diplomaților, nici vitejia ostașilor, nici înțelepciunea oamenilor de stat.

Aceste împliniri, care au înfățișarea adevăratelor minuni, sunt opera unei forțe supranaturale, închegarea unei puteri care stă peste

ostașească: este întâlnirea năzuințelor de eliberare ale sufletului carpantin cu năzuința de unire a sufletului nostru.

Această unire s'a plămădit în satele umile — acolo unde sufletele își mărturiseau năzuințele lor.

Mulțimile care cereau aici războiul și apoi acelea care în chiote de bucurie — au cerut la Alba Iulia unirea — mulțimile acestea generoase și avântate, au săvârșit fără altă înțelegere decât supremă formă a sufletelor lor, pe deasupra capetelor oamenilor de stat, marea minune dela 1 Decembrie 1918.

Cu mult înainte crainicii unirii ne-au vestit-o.

A fost: Mihai Viteazu, Horia Cloșca și Crișan, Avram Iancu.

În fața lor, în fața tuturor să ne închinăm cu pietate. Din mormintele lor, iață-i vin la mare sărbătoare a sufletului românesc.

CULTUL EROILOR

Sanctuarul Eroilor

de la Regimentul „Ștefan cel Mare” No. 13 Iași.

Războiul cel mare la care am luat și noi parte în campania din 1916-1919, nu a fost numai prilej fericit de a ne înfăptui visul nostru milenar, dar mai presus de toate, a fost ocaziune admirabilă ca să răsară iarăși în sufletul românesc vitejia străbună, faima noastră de odinioară, ca să strălucească iară ca un soare fierbinte deasupra mormintelor din Carpați, Oituz Mărăști, Mărășești și Tisa și să vorbească străinătății despre sufletul cimentat al românului.

Luptător al Reg. 13 Inf. a cărui vitejie a atras privirile tuturor am avut ocaziunea în acest războiu să asist la atâtea jertfe, abnegațiuni avânt și dispreț de moarte din partea soldatului nostru.

Intors din războiu, am luat inițiativa de a înjgheba la Regiment în două săli mari un sanctuar al Eroilor, în care se oglindește ca o sugestie tot avântul eroic al vitejilor regimentului.

Toate monumentele glorioase ale Regimentului din campaniile 1877-1877-1913, și din campania din 1916-1919, sunt reprezentate în acest sanctuar, făcând ast-fel o operă de datorie nu numai pentru prezent dar și pentru viitor. Pentru prezent toți cei ce au luptat în Regiment își vor reaminti sute de fapte văzute și trăite de ei și vor înșira la gura sobei episoadele vitejești ale Regimentului așa cum în ceasurile de odihnă se închegau modestele noastre bordee ale frontului: triste și glorioase fapte săvârșite într'ozile de luptă.

Pentru viitor ori ce suflet românesc trebuie să devie altarul unde să audă vie flacăra amintirii sfinte acelor ce prin durere, foc, sânge și moarte au desăvârșit întregimea neamului.

În acest sanctuar figurile eroilor ofițeri: Rositz Francisc, Macarie, Petrovici, Bădărău, Tomida, Orășanu, Obreja, Mihailuc, Pocletaru, Ianculescu, Codreanu etc, sunt înconjurată de numeroase fotografii, cu scene de luptă și vederi de pe locurile unde au luptat și murit.

Cu litera de sânge au scris istoria neamului s'au luptat ca adevărați eroi contra valurilor dușmane ce veneau să înghită pământul de la Apus și Răsărit.

Pe plăci de marmură sunt scrise cu literă de aur numele tuturor soldaților ce au luptat și căzut în Transilvania Oituz, Cașin și Mărăști.

Trofee capturate înconjoară tablourile și plăcile monumente—simbolul vitejiei lor.

Tezaurul de la Reg. 13 Infanterie cu desfășurarea evenimentelor cu ansamblul măreț de acțiuni sublime săvârșite în tăcere și numai din dragostea nețărmită pentru Patrie, va face să re trăiască în ochii ofițerilor soldaților și tuturor celor ce vor vizita scenele cele mai vii din timpul Campaniei, iar pentru cei ce s'a sacrificat sfânta recunoștință. iar din cultul lor cel mai de seamă învățământ moral pentru cei ce vin după noi.

Lt. Col. Gr. Ionescu.

*Nu vărsați lacrimi pe mormintele eroilor,
ci mai curând slăviți-i în cântec așa ca
faima numelui lor să rămână un scor prin
legenda noastră.*

Chariq

Un semn duios de camaraderie ostășească

Monumentul eroului Maior Niculescu

Insărcinat de Soc. «Cultul Eroilor» cu deshu= marea osemintelor eroului Maior Niculescu am plecat spre Cărgiali, cel mai îndepărtat oraș al Bulgariei din spre granița de Sud, spre a proceda la pioasa îndatorire.

De la Hascovo, în cimitirul căruia își odihnesc trupurile chinuite mulți eroi de ai noștri, un drum prăpăstios tăiat printre dealuri pleșuve duce spre graniță la Cărgiali.

Piatra monumentului eroului Maior Niculescu

Automobilul șerpuește fcu multă băgare de seamă. Șoferul, care nu cunoaște misiunea mea, spre a mai mă scoate din melancolia pe care î= săși natura peisagiului și= o așează pe suflet în= cearcă a mă distra povestindu=mi întâmplări de prin aceste locuri. Fără a bănuî, în vorbirea sa, el îmi spuse un fapt care așternu o și mai mare durere în inima mea.

— Vezi domnule, îmi spuse el, șoseaua aceasta așa de bine petruită acum a fost făcută de ofi= terii și soldații români prizonieri. La început, ofi= terii nu prea vroiau să iasă la lucru dar, nu au avut ce face...

De aici încolo, nimic nu mă mai interesa. Pri= veam câte un bolovan răsturat în șanțul din mar= ginea șoselei și= l priveam cu drag gândindu= mă că poate a fost mai generos ca omul — cel cu inima de piatră — și că a înlesnit odihna de o clipă a ostașilor noștri pricâjiți.

Șoseaua îmi deveni dragă. Era calea lacrimi= lor ca și aceia pe care pășise când=va Mântuitorul în drumul spre *înviere*.

* * *

Ajuns la Cărgiali, am cercetat cimitirul. Un alt fapt îmi înduioșe inima.

Sus, pe vârful dealului ce predomină orașul, câte=va morminte. La mijloc, cel pe care îl cău= tam. Rămăsesem surprins văzând că mormântul este indicat printr'o cruce=monument executată — dacă nu tocmai artistic dar admirabilă ca idee.

Primarul Turc, care mă însoțea, îmi spuse că eroul Maior Niculescu muri curând după aduce= rea prizonierilor români în orașul lor.

Fu înmormântat aci, în locul acesta însoțit de toți camarazii săi.

A doua zi după înmormântare, toți ofițerii ro= mâni strânsesă ban cu ban și cumpărară acest bloc de piatră.

Nimeni dintre dânșii nu era sculptor. Petrari și cioplitori se găseau în oraș dar camarazii săi și= nură ca ei să= i cioplească crucea, ceia ce și fă= cură în timp de 2 luni.

Fiecare ținea să dea odată măcar cu dalta în piatră.

Cuvintele bunului turc mă mișcară. Aș fi dorit să ridic, de s'ar fi putut, piatra aceasta și să o duc în țară. Legat sufletește de ea am chemat un fotograf din oraș care mi= a făcut clișeul din text.

O satisfacție, atât pentru familia eroului cât și camaraziilor săi bravi.

V. Hrisicu

atașat de presă la Legațiunea
României din Sofia

Biserica și Cultul Eroilor

Nenumărate au fost jertfele, din care a răsarit întregirea Neamului și tot așa de nenumărate au fost îndemnul și eforturile pentru pregătirea poporului la aceste jertfe.

Și n'a fost țărâm de activitate românească, care să nu-și fi avut luptătorii săi neînfricați pentru dezrobirea și înălțarea Neamului.

Fântâna Eroilor dela Toplița română, jud. Mureș

Înfruntea acestor eroice eforturi — istoria noastră ne-o dovedește — stă însă și cu drept cuvânt Biserica noastră strămoșească.

Dela Vlădică și până la cel din urmă călugăr din singuraticile schituri, ascunse prin munții noștri, într'o firească și desăvârșită unitate de gândire făuresc, zi de zi, sufletul românesc, izvor nesecat al jertfelor de mai târziu.

Voevozi și Vlădici întemeiază neconținut acele focare de cultură și întremare sufletească

naționale — mănăstirile — în jurul cărora se încheagă pe nesimțite țaria din toate vremurile ale neamului românesc: unitatea sa sufletească.

Fără această unitate sufletească nu s'ar fi putut vorbi de jertfele noastre și nici roadele, de care ne bucurăm astăzi, nu ar fi fost cu puțință. Următor acestei tradiții a vechilor voievozi și vlădici, a îndemnat pe I. P. S. Sa Patriarhul ca să întemeeze în comuna sa natală, Toplița Română din Ardealul dezrobite, o mănăstire, înviind din negura vremurilor o frumoasă și veche bisericuță de lemn românească din secolul al 17-a.

Prin aceasta se reia, pentru prima oară după aproape 200 ani, firul vechilor ctitorii românești în Ardeal, distruse toate de orgia apostolicului rege din Buda-Pesta.

Privită sub această lumină, opera I. P. S. Sale Patriarhului este de o covârșitoare însemnătate pentru dezvoltarea în viitor a vieții noastre naționale din Ardeal.

Biserica este închinată ostașilor noștri căzuți în războiul de întregire, și constituie pe lângă un simbol, un îndemn și o indicațiune asupra direcției, în care trebuie urmărită înălțarea și propășirea neamului nostru prin biserică la jertfe și unitate sufletească.

Iu curtea acestei mănăstiri, Soc. Cultul Eroilor a construit o fântână, pentru pomenirea eroilor.

D. R.

Trotiță

Dinții de-i vreți curăți

„**CHLORODONT**“ întrebuințați

CHLORODONT

PASTA DE DINȚI — APA DE GURA — PERII DE DINȚI

Uzinele de modelat și emailat S. A. R.
MEDIAȘ (Transilvania)

Singura Fabrică din țară de

Vase de tablă emailată

Olărie smălțuită — albă — albastră — marou

Olărie extra-grea „Ideal“

— marou și roșu-coral —

Pentru industriiași și comercianți

Reclama cea mai eficace

Placate de Tablă Emailată

estetice, solide, eficiente, 20 ani garanție

Firme emailate de orice fel

No. de case, tăblițe de străzi, firme pentru
 uși, magazine, birouri, hoteluri, teatre,
 — liberi profesioniști, particulari etc. —

BERE AZUGA

Cu apă dela munte, din
 cel mai pur izvor, se
 face berea AZUGA

GUSTAȚI-O DOMNILOR!!

MOARA CU ABURI

ED. PROHASKA Fii

Sannicolaul - Mare

Jud. Timiș-Torontal

TESĂTORIA MECANICĂ DE MATASE

SOCIETATE ANONIMĂ

SIGHISOARA

EUGEN LAYDA

Cofetărie de primul rang
CLUJ. — PIATA UNIREI, 29

Fiii lui „Daniel Fullajfar“

:-: FABRICA DE PIELE :-:
() Sannicolaul-Mare (BANAT) ()
FONDAT 1873

Blancuri pentru curelări

:-: Negre și culori :-:

Mărgini și gături

Vaché-cronpoane

Vaché - Jumătăți

Vaché-Gături

Vaché - Poale

Restaurantul Transilvania

Vasile Dejan

BRAȘOV

Promenada Regele Ferdinand

Local de primul rang

Restaurant românesc

Nimeni nu se poate
atinge de faptul
că

Veritabil Franck cu Rașnița
este cel mai bun și cel mai
fin Adaus la cafea boabe.

Higienica sa garan-
tează un gust fin, iar
marea sa spornicie-
o întrebuintare
avantajoasă.

Însă.....trebuie să fie
Veritabil Franck

Această garanție exis-
tă însă numai atunci,
dacă pachetele poar-
tă marca de fabrică
„Rașnița de cafea“

HEINRICH FRANCK SÖHNE S.A.R. BUCUREȘTI-BRAȘOV

„HEDIT“

FABRICA DE MĂRFURI DE MĂTASE ȘI LÂNĂ

PETER FLEICHER

SIBIU

SOCIETATEA ANONIMĂ FORESTIERĂ

FELTRINELLI

TĂLMACI - JUD. SIBIU

Fabricele de postav

și
Țasături de modă

din
BRAȘOV

Wilhelm Scherg & Comp. S.A.

Fabrică de Produse Refractare

H. Kunz

Capacitate

A = CS 29

B = CS 30

C = CS 31

H. KUNZ

C C C

Comarnic

1000 de Vagoane

CD = CS 32

CC = CS 33

E = CS 34

C C D = Consunger 34 | 35

C C C = Consunger 35

Calitatea materialului la fel ca cel străin. Prețul mai efîn.

Oblecte speciale după orice plan sau schiță.

„L I C A”

Industrie de alimente Carol Albrecht

FABRICA DE BRÂNZETURI CU LAPTARII PROPRII — FABRICA DE
CAFEA CONSERVATA — FABRICA DE LALANGHITE — SECȚIE DE

* * ARTICOLE NUTRITIVE — MORI SISTEMATICE * *

Centrala: SIBIU, Str. Rosenfeld, 25 (România) — Sucursale: București, Galați, Ploești

Fabrică de Țesătorie și Industrie Casnică

HENRY KLINGER

SFÂNTUL GHEORGHE (Județul Trei Scaune)

Montați

DUNLOP

ȘI VEȚI FI SATISFĂCUȚI

Reprezentanță generală

Londexpoco

Calea Victoriei, 59. București

FABRICA DE CAELE
ȚINTE, ȘURUPURI, CUIE, etc.

O. MUSTAD & FII

G A L A Ț I: Specialități

CAELE marca „COROANA„

U. P. Battoya-Sinaia

Moară pentru măcinat piatră în
diferite mărimi și culori pentru
:: Mozaic și Piatră artificială ::
Casă fondantă 1891 — Telefon

Premiate la 30 de expoziții

„VITROMETAN“
FABRICA de STICLĂRIE S. A. MEDIAȘ

Produce toate felurile de:
BUTELII DE CULOARE VERZUIE

Ca sticle pentru:
Vin, Bere, Borviz, Lichior, Damigene,
Boloane de Sticlă etc.

Producția zilnică 25.000 sticle.

„SCHMOLLPASTA“ S.A.

FABRICA DE CREMA DE GHETE

B R A Ș O V

9 medalii de aur

I. MUSCHONG & Comp.

Fabrici de țiglă și cărămidă
— Lugoj —

Tel. 43. — Adresa telegrafică „Muschong Lugoj“

Fabrică tot felul de țiglă și cărămidă
Fabricatele sunt garantate că nu conțin
:: piatră de var și salitru ::
La cerere se trimit oferte și mostre
gratis

Producția anuală: 30 milioane bucăți

Băile Minerale
— Buziaș —

Telefoane: Direcțiunea Băilor 25
Fabrica de Acid Carbonic, 18
Adresa telegrafică: „Muschong Buziaș“

Băile Minerale:
Sezonul dela 15 Mai până la 15 Sept.
Lichidarea de Acid carbonic natural
:: și Uzine de apă minerală ::

HANN & Comp.

SOC. AN. DE COMERȚ PENTRU-
MAȘINI ȘI ARTICOLE TECHNICE

C L U J

Str. Regina Maria, No. 11

Mare depozit pentru
Articole Technice
Uleiuri, Mașini Agricole, etc.

Industria Plumbului

Inginer Ferers

Șoseaua Doamnei, 55. București

Schramm, Hüttl & Schmidt

S. P. A.

Fabrica de Mașini și Unelte Agricole
TOPLET — BANAT

